

[https://doi.org/10.31516/2410-5325.080.13*](https://doi.org/10.31516/2410-5325.080.13)
УДК 130.2:821.161.2-12.09Мисик] (045)

ВІЗУАЛЬНЕ МАРКУВАННЯ МОТИВУ ДОРОГИ У ТВОРЧОМУ ПРОСТОРИ ВАСИЛЯ МИСИКА

Ю. О. Соловйова

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна
julia-solo@ukr.net

Yu. O. Soloviova

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0000-0001-6116-3733>

Ю. О. Соловйова. Візуальне маркування мотиву дороги у творчому просторі Василя Мисика

Статтю присвячено аналізу одного з ключових візуальних образів, а саме «мотиву дороги» як чиннику формування міфопоетичної картини світу автора. Досліджено особливості функціонування мотивів-культурем на різних етапах формування творчого становлення автора в поетичній творчості. Показано, яким чином стереотипні візуальні образи сприяють створенню етичного та естетичного ідеалу, у якому органічно поєднуються традиції народної творчості та принципи неокласицизму. У статті обґрунтовано важливість окремих архетипних словесних та візуальних поетичних образів, у яких автор втілює духовно-культурні надбання українського народу. Розкрито ментальний потенціал поезії, розглянуто найважливіші культурами в контексті формування загальнолюдських цінностей. Доведено, що творче переосмислення культурами як форми культурного коду конкретної спільноти людей є формою декодування культурного коду національної культурної спадщини.

Ключові слова: візуальне маркування, мотив дороги, стереотипні поетичні образи, поетична творчість, фотомистецтво, міфопоетична картина, неокласицизм, мотив-культура, культурний код.

Yu. Soloviova. Visual marking of the road motif in Vasyl Mysyk's creative space

The scientific topicality. In the era of postmodernism with its relative system of values, an appeal to poetic texts, written in line with the tradition, takes on a special significance. After all, in such a case, we are talking about a high culture of perception of a literary text, interpretation of which causes the greatest difficulties and involves the ability to perceive the complex structure of content information, especially its internal organization, which is hidden. A particularly significant role is played by images that embody the nation's cultural code to one degree or another and mark the figurative picture of the

world in their own way. They outline the peculiarities of the mythopoetic picture.

The purpose of the article is to reveal how the motif of the road is expressed in the system of figurative-semantic and linguistic stylistic means of Vasyl Mysyk's poetry, as well as to investigate the peculiarities of the functioning of visual motifs-culturemes at various stages of the formation of the author's poetic development. An important task of the research is to analyze the road motif marking system through the creation of stereotypical verbal and visual poetic images.

The methodology. The author's vision of the problem is based on the main principles of modern philological science: the methods of abstraction, analysis and synthesis have been used to study the "road motif" as a factor in the formation of the author's mythopoetic picture of the world. It is shown how stereotypical visual imagery contributes to the creation of an ethical and aesthetic ideal in which the traditions of folk art and the principles of neoclassicism are organically combined.

The results. The conducted scientific research shows that the main features of the people's mentality are expressed in the culturemes that we find in Vasyl Mysyk's poetry. One of such culturemes is the road motif. In his mythopoetic ideas, the road plays one of the pivotal roles. In Vasyl Mysyk's works, this motif is one of the leading ones and refers us to the mythological and folklore understanding of human life as a path that one should follow, preserving everything that is given by relatives and higher powers, as well as one's own hopes and expectations. Within the framework of one destiny, this is a path, a track, a road, a way. In the sociocultural dimension, this is the "beaten path", the "Milky Way". Not only the path (road, way) itself is important for Mysyk, it is no less important for him what the eye observes, overcoming time and space, i.e., the roadside. The road combines the indivisibility of temporal (past — future) and spatial (ground — sky, bottom — top) coordinates.

The scientific novelty. The scientific novelty is that the marking of the road motif in Vasyl Mysyk's figurative picture of the world has been considered for the first time.

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

The conclusions. The results of the research can be used in the study of the Ukrainian literary process of the XX century, in the study of the formation of the author's picture of the world, in the analysis of archetypal components of visual imagery in the works of contemporary artists.

Keywords: *visual marking, road motif stereotypical visual imagery, poetic creativity, fine art photography, mythological imagery, neoclassicism, cultureme motif, cultural code.*

Постановка проблеми. В епоху постмодернізму з його відносною системою цінностей звернення до поетичних текстів, написаних у руслі традиції, набуває особливої актуальності. Слід зазначити, що образний світ автора сповідального типу, особливості його візуального маркування густо проникнуті екзистенційними елементами. Отже, маркування тут треба розуміти як засіб позначення для подальшої ідентифікації зазначених мотивів у контексті культурного коду нації, культивуванні міфологічної традиції. У поетичному тексті мотив виступає як специфічна культурема, тобто згорнута формула культурного коду конкретної спільноти людей, одиниця культурної інформації.

Щодо В. Мисика, то насамперед йдеться про залежність дослідників його творчості від атмосфери недовомовленості, замовчування певних аспектів, пов'язаних з біографічними вимірами творчого життя поета. Усе це своєрідним чином зумовлює властиве поету співвідношення експліцитних та імпліцитних елементів. В аналізі мовного багатства поетичних текстів було використано методи семантичного, концептуального та інтерпретаційно-текстового аналізу. У межах кожного з названих методів застосовувались різні методики, підпорядковані вирішенню конкретного дослідницького завдання. Вивчення особливостей візуального маркування міфопоетичної картини, які втілюються у відповідних мотивах, ґрунтується на невід'ємності міфологічного та біографічного аспектів, що вплинуло на використання в дослідженні елементів методу біографічного аналізу. Крім того, для глибшого розуміння тих чи інших мотивів долучалися описовий метод та метод компонентного аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Досліджуючи конотаційні культурні значення словесного та візуального поетичного мотиву,

літературознавці дедалі частіше звертаються до такого поняття, як «міфологема», «культурема», «мотив». Дослідження на цю тему представлені в працях Е. Соловей (Соловей, 1998), Л. Белехової (Белехова, 2001), Т. Кушнірової (Кушнірова, 2004), А. Тимченко (Тимченко, 2010), М. Акішиної (Акішина, 2015). У мотивах-культуремах виражаються основні особливості ментальності народу, його система цінностей, схильність до тих чи інших вчинків. Наріжним каменем світобудови образного простору кожного поета виступає передусім культурема «мислення», власне, вона і є основою для визначення інших культурем менталітету того чи іншого народу. Саме вона впливає на формування похідних мотивів (культурем), наприклад, «світосприйняття», «спосіб життя». Пошук мотивів, які перебувають в основі творчості того чи іншого поета, аналіз художніх творів з точки зору міфу набувають дедалі більшої популярності. Увагу дослідників привертають праці, присвячені саме аналізу специфіки створення образів-міфологем у поетичних творах. Такі образи поширені у творчості авторів на рівні асоціацій з міфічними елементами, алюзій, ремінісценцій тощо. Культурема (міфологема) тут, як правило, виступає як мотив міфу, його фрагмент або частина. Міфологема, як і міф, є носієм важливого загальнолюдського досвіду, частково виражаючи більш загальний зміст архетипів. Для В. Мисика, особливо стосовно пізніших етапів його творчості, формотворчі складники візуальних образів виникали, з одного боку, під впливом поетичного міфотворення, з іншого, як наслідок його захоплення фотомистецтвом.

Мета статті — простежити, як мотив дороги увиразнюється в системі образно-семантичних та мовностилістичних засобів поезії В. Мисика, а також дослідити особливості функціонування візуальних мотивів-культурем на різних етапах формування поетичного становлення автора. Першочергову увагу слід спрямувати на своєрідний поділ творчого простору автора на «верх — низ», «далеко — близько», переплетіння біографічного з міфологічним, співвідношення наявності соціокультурного та індивідуального, присутність історико-культурного аспекту в поетичному просторі поета. Важливим завданням

дослідження є також аналіз системи маркування мотиву дороги в результаті створення стереотипних словесних та візуальних поетичних образів, які найбільшою мірою сприяють створенню етичного й естетичного ідеалу в поезії та в яких органічно поєднуються традиції народної творчості й принципи неокласицизму.

Виклад основного матеріалу дослідження.

В. Мисик починав свій творчий шлях в середині 20-х років минулого століття, коли українська література відзначалася великою різноманітністю мистецьких напрямів і стилів. Для цієї епохи характерні імпресіонізм, символізм, експресіонізм, футуризм із кількома розгалуженнями. Але для молодого Мисика найбільшу роль відігравав неокласицизм. То був час розквіту, коли нові напрями разом зі старим реалізмом демонстрували багатство українського письменства. Як молодий поет, В. Мисик належав до тих авторів, які йшли слідами київських неокласиків. Ігор Качуровський зазначав, що в ранній поезії В. Мисика вже відчувалося передчуття власної загибелі: «Рання поезія Василя Мисика це спокійне й сумирне — я навіть сказав би: лагідне — передчуття неминучої загибелі у представника приреченого на знищення соціального прошарку. Ліричний герой тих віршів бачить, як трава проростає, насичена кров'ю» (Качуровський, 2021, с. 87).

Слід зазначити, що образна картина світу В. Мисика передусім відображає селянську ментальність. Цим цінностям він залишався вірним упродовж усього свого нелегкого життя. Є свої особливості сприйняття світу та його явищ, які характерні саме для селянської ментальності. Долаючи час і простір, селянська душа накопичує свій морально-естетичний досвід, який усім своїм корінням востає саме в селянський триб життя. Тут часові і просторові категорії своєрідно змішуються між собою, по-новому перетворюючи навколишній світ, усе це він має провести за собою крізь явища природи, її цілодобовий та річний колообіг. Він має не просто пережити зиму, а перейти її, перевести крізь її перешкоди та випробування своє найближче оточення. Тільки для селянина «стежка біжить борозною»:

*І стежка біжить борозною
Туди, де протока тісна
Гарячою пахне кугою
І світиться сонцем до дна.*

У цьому контексті автор використовує мотив стежки як розгорнутий опис, нагромаджуючи однотипні поняття. На пізніших етапах своєї творчої еволюції В. Мисик інтенсивно захоплювався мистецтвом фотографії, про що свідчать численні експонати Харківського літературного музею. Від фотомистецтва автор переймає здатність фіксувати мить, розгортати візуальні образи як послідовність миттєвостей, привертати увагу до деталей. Це унікальна взаємодія статичності та динаміки, у якій втілюється глибинний задум автора.

*Ген
З стегу вітровії
Дишуть гаряче.
В золотій олії
Сонце
Стежку
Пече.*

У творчості В. Мисика саме селянська ментальність формує його глибоко національну сутність. Ті «родовиті» слова, яскраві візуальні образи, які виокремлюють поетичну лексику Мисика з-поміж інших його сучасників, усім своїм широко розгалуженим культурним корінням ніби врастають у селянський ґрунт.

В іншому контексті те саме слово (стежка) вживається як мотив-фрагмент. Статичність фрагмента природно переходить у динамічність, коли фрагменти нагромаджуються. Слід зазначити, що в міфопоетичних уявленнях дорога виконує одну зі стрижневих ролей. У творчості В. Мисика цей мотив — один із провідних і відсилає нас до міфологічно-фольклорного розуміння людського життя як шляху, по якому треба пройти, зберігши все, що дали тобі в дорогу і твої рідні, і вищі сили, і твої власні надії та сподівання.

Дорога поєднує неподільність часових (минуле — майбутнє) і просторових (земля — небо, низ — верх, далеко — близько) координат, реальні та міфічні світи, дорога направляє тих, що плакають в собі духовну велич, життєву стійкість, витривалість, безсмертя і вічність буття.

Уже в одному з найперших віршів (написаному в 15 років!) автор надзвичайно тонко поєднує експліцитні та імпліцитні засоби виражальності для свого власного тлумачення поділу простору («Де жовтий цвіт лямує межі сонні») на основі кольоропозначення: жовтий — внизу, синій — вгорі. Жовтий колір названо, виражено експліцитно, синій присутній імпліцитно в уяві читача-однодумця, представника того самого культурного коду, що й автор. Просторові уявлення у фольклорі пов'язані з релігійно-моральними. Це означає, що людська доля знає певних трансформацій на шляху життєвих випробувань.

Крім цінностей високих, вічних, є цінності буденного життя. Навіть народна пісня не оминає їх своєю увагою. Дорога людського життя починається маленькою стежкою, пізніше людина виходить на широкий шлях людських звершень. Є таке поняття, як «битий шлях», по якому йдуть усі, є стежини сокровенні, які прокладають посвячені.

У свої подорожі-мандри, близькі й далекі, В. Мисик завжди брав із собою фотоапарат. Так він мандрував шляхами Середньої Азії, так він сходив разом зі своїми друзями (Андрієм Чернишовим, Іваном Вирганом, Інною Христенко, Василем Соколом) сковородинівські місця, якими так багата Слобожанщина. Світлини допомагали щоразу наново оживити в пам'яті пережиту мить мандрівки, відтворити кожну деталь. Саме увага до деталей робить художні образи вражаюче переконливими.

Рання поезія В. Мисика вражає дорослою розважливістю, вираженою мудрістю, умінням помічати не окремі аспекти тієї чи іншої картини, а все явище в цілому. Ось як вибудовується візуальна картина літнього дощового дня, яка вмістила і шлях, і селянські тривоги, викликані тривалою негодою, всю силу природної стихії:

*На полі хліб не викошений. Шлях
Не встався колосом, не всохли кручі,
Чорніє сіно, злігшись у валках,
А грози йдуть, жорстокі і ревучі.*

У селянському світі стан дороги, стежки безпосередньо залежить від явищ природи. Дощ розмиває землю, ноги вгрузають у ґрунт, який може перетворитися на болото (чорнозем, глина),

розсипатися, не чинячи перешкод мандрівникові (мокрый пісок).

У поезії В. Мисика образ дороги невід'ємний від образу степу. Це ще одна лірико-філософська реалія, яка в поетичній творчості митця змикається з небом:

*Простягся степ у далечі відкриті
За тихий обрій, за прозорий дим.
І висне небо, зіткане з блакиті,
шатром легким.*

Поет вдається до стереотипних образів, поглиблює одне через інше, йому подібне. Дим у нього прозорий і ця прозорість природно зливається з небесною блакиттю, яка здається глядачеві «шатром ясним».

*Де жовтий цвіт лямує межі сонні,
Де схил у балку й вітру дикий пах,
Там зрідка ходять серед паши коні,
Подібні до комах.*

Для українського пейзажу характерне поєднання синього та жовтого кольорів. Мисик також цього не оминає. Мабуть, наймайстерніше цей перегук у кольорів (синій — жовтий) втілено у вірші «Йде потяг по степу» (про це йтиметься в подальшому аналізі).

*А далі ще, на самім видноколі,
Старий чабан іде — за кроком крок,
— За ним отара міниться поволі,
Мов хмарки холодок.*

Є дороги небесні, ними сунуть хмарки, літають птахи, важко ступає гроза. Є дороги земні, прокладені надовго сотнями ніг, а також ті, які торуються принагідно, як ось ця невидима чужому оку стежка, що нею рушає чабан за своєю отарою:

*Напнеться тінь, дві-три краплини зронить,
То тут, то там приб'є до стежки пух —
І знову з курінця виходить, дзвонить
Вузdeckкою пастух...*

Стежка, загублена в степу. Земля пересохла від спеки, однак куряву підіймати тут немає кому. Дві-три краплини дощу лише приб'ють до стежки пух, а так усе залишиться без змін. Тут час тече непомітно, простір також, долається непомітно, але неухильно. Таке враження, що ця стежка існує поза часом і простором. Вона сама втілює ідею вічності за допомогою таких елементів, як невербальне (підтекст) — вербальне (опис) — візуальне (підсумковий образ).

Для Мисика важлива не тільки стежка (дорога, шлях), для нього не менш важливе і те, що око всотує, долаючи час і простір, тобто узбіччя. Поет ніколи не мав на меті зобразити буянню кольорів, навпаки, він завжди шляхетно стриманий, його жести радше скупі. До речі, це суголосно і чорно-білому зображенню на давніх світлинах. Але іноді варто уважніше зупинитися на рядках поета — і крізь стриманість проривається найгарячіша пристрасть, саме буянню кольорів:

*...біжать, тонким димком підсинені луги.
По їх — душний бур'ян, полинь сухий, ромашки.
Там вітер розрізня тонке піткання кашки,
там соняхи дрібні, забуті на стеблі.
вже стятому, спішать в останньому теплі
розквітнуть хоч на мить. Синяк терпкий, що літом
заяр'я заливав сіриво-синім цвітом...*

Відтінки синього: димок над лугами, синяк терпкий (що літом заяр'я заливав сіриво-синім цвітом), полинь сухий (як правило, сизуватого кольору).

Відтінки жовтого: соняхи дрібні, ромашки (точніше, сердечка ромашок жовтого кольору).

Слід зазначити, що філософсько-поетичні шукання митців — це безперервний процес, коли набутки минулих генерацій поповнюються досягненнями наступних поколінь, традиції літературні й фольклорні переосмислюються в нових часопросторових координатах, сполучаючись з інноваціями. В. Мисик як невтомний послідовник неокласиків додав своєю багатогранною літературною діяльністю — оригінальною творчістю, критичними розвідками та художніми перекладами — «до скарбу світового й своє маленьке зернятко, — а їх ще стільки треба!». У його поетичних образах об'єктивуються фрагменти міфопоетичної картини світу, предметнюються знання про міфологічні сюжети, мотиви чи символи.

*Пливають хмарки, як у чумацький вік,
Дме вітер злий од Осавур-могили.
І тяжко глибає кудись убік
(Тінь по траві) орел могутньокрылий,
Шукає, де б спочити.*

«Чумацький віз», «Осавур-могила», «Тінь по траві орла могутньокрылого» — усе це своєрідні стереотипні словесні та візуальні поетичні

образи, у яких втілено колективне свідоме, що формує поетичну традицію. Образ «чумацький віз» неодмінно викликає асоціацію «Чумацький шлях», апелюючи до великого прошарку історико-культурної пам'яті. Такої асоціації немає в культурній пам'яті жодного народу з європейського культурного простору. Такі образи укорінені не безпосередньо в тексті, а в самому образному просторі української поезії (задані імпліцитно). Підґрунтям створених у такому руслі архетипів є народнописенна традиція. Уся їхня поетична архітектоніка відповідає усталеним поетичним формулам.

У поетичному тексті стереотипні поетичні образи-мотиви виконують багато функцій, забезпечуючи його довершеність. Сугестивна функція таких образів-мотивів веде до емоційного реагування читача на текстову дійсність, водночас стереотипні словесні поетичні образи конкретизують та об'єднують фрагменти візуальних знань про світ, водночас емоційно збагачуючи читача, розвиваючи його уяву. Специфіка новообразів полягає не тільки у створенні нової інформації, нового знання, вона збуджує уяву, викликає цікавість, забезпечує когнітивну гармонію в інтерпретації тексту.

У вірші «Шлях» та інших В. Мисик звертався до далекого минулого свого краю:

*На узбіччі колишеться бур'ян —
Нащадок тих, що жалили в коліна
Ординців гордих, жадних половчан,
Що гнали коней, аж зелена піна
Летіла з вітром, ...*

В. Мисик не шукав у своїй творчості гострополітичних сюжетів, не намагався вразити якоюсь сенсацією, він просто володів універсальним знанням реалій української історії, гострим переживанням за долю Батьківщини, за всім тим, що нащадки на сьогодні втратили.

*В чорноземлю аж по коліна вріс,
Високу гору перерізавав косо
І петлями з узвозу на узвіз
Послався в степ, де дрібно, наче просо,
Рябіли селища...*

Як зазначив у своєму есеї В. Базилевський: «Дивує в ньому дочасна розважливість. Коли б під віршами “Возовище” і “В дорозі” не стояли дати їхнього написання, чи здогадався б хто, що

написані вони юнаком, а не зрілим мужем?!» (Базилевський, 2021, с. 241).

Синкретичні поетичні словесні та візуальні образи-мотиви, джерелом яких є фольклор, формуються за принципами, притаманними саме фольклорній поетичній свідомості. У дослідженнях, які присвячені фольклорним образам, автори передусім наголошують на першорядному значенні порівняння як механізму формування образів, який ґрунтується на принципі психологічного паралелізму, що співвідносить природне та людське як фундаментальні категорії міфологічного пізнання (Потебня, 1996, с. 25–39). Суть цього принципу полягає не в отождоженні людини і природи, не в їх порівнянні, яке передбачає розрізненість порівнювальних ознак, а у зіставленні людини й природи за ознакою їхніх дій та руху. У поезії, яка базується на фольклорній основі, об'єктами зіставлення стають рослини, тварини та явища природи. Наприклад, «дівчина гнеться» в такому контексті означає: «хилиться тополя»; «козак гукає в лузі» натякає крик пугача, «мальва чари діє» означає «дівчина причаровує своєю красою». Класичним прикладом такого органічного поєднання біографічного та міфологічного можна вважати образ чорнотропа в однойменному вірші В. Мисика:

*Неабияке в тебе щастя,
Пройшов ти погані царства:
Перше — чорне, друге — колюче,
Третє — не лучче —*

В основі такої словесно-образної паралелі закладено принцип: рух природи та рух людини синхронні, що і породжує сприйняття їх як одне ціле. Дослідження вияву ознак природи та людини у словесних образах дозволяє зрозуміти схему психологічного паралелізму (певне явище природи або певна ознака предмета природи переноситься на людину та її дії, характеристики людини зіставляються з явищами природи) і тим самим визначається напрям поетичного мислення, який показує пріоритетні та ціннісні орієнтири людини в її осмисленні буття, свідчить про споконвічне прагнення людини до гармонії з природою. Прикладом вираження такої гармонії людини з природою може слугувати

сам процес прокладання стежки трудящою людиною у вірші В. Мисика «Стежка»:

*Я думаю, що тут ішов додому
Самотній хлібороб — увечері, вночі —
Холодною росою
Із заступом або косою
На плечі.*

Йдеться про бережне ставлення до навколишнього середовища, що не допускає грубого вторгнення в найтонші сфери буття, не лише у видимі, але й в ті, що око їх не відразу вбачає, але чутлива душа відчуває, оскільки вона їм співзвучна. У такому контексті не існує малого, на відміну від великого, позаяк тут усе набуває космічних вимірів, тут твориться світ, перед нашими очима розгортається первинна картина світобудови, де той, хто діє креативно, є співтворцем світу:

*Він працював до поту
І, закінчивши ввечері роботу,
Додому йшов,
Як сонце в море йде.*

Образ стежки набуває всеосяжного символічного значення, стежка протоптується не для суто побутових, практичних цілей, вона має вказувати для інших і напрям руху, і його смисл:

*А в слід йому ступали інші всі
По вранішній і по нічній росі,
Приберігаючи на ранок сили,
Не ломлячи ні квітки, ні стебла.*

В. Мисик у своїй поезії рідко вдається до прямого моралізування, але в цьому вірші він наслідує свого вчителя — Сковороду — і використовує його прийом підбиття в кінці вірша моральних підсумків. Слобожанський філософ називав цей прийом «силою». У Мисика це звучить так:

*Як добре, земле наша немала,
Що на тобі тривкі сліди лишили
Не злодії, що крадуть уночі,
А мудрі ратаї та сівачі
З ногами чулими, що не ступали зайве,
Що берегли твоє зелене майво.*

Власне, у вірші «Стежка» втілюється класичний випадок поетичної реалізації мотиву-сюжету, його поступового розгортання та поглиблення.

Висновки. В. Мисик належав до тих авторів, які йшли слідами київських неокласиків, але водночас він з перших своїх кроків спирався на глибинне розуміння того факту, що поетичне мислення вростає своїми найглибшими коренями в національний культурний ґрунт. Поетичний простір митця поєднує неподільність часових (минуле — майбутнє) і просторових (земля — небо, низ — верх, далеко — близько) координат, реальні та міфічні світи, у ньому надзвичайно тонко переплітаються експліцитні та імпліцитні засоби виражальності. В атмосфері замовчуваності, недомовленості, яка супроводжувала поета впродовж його життя і ще довго мала вплив на дослідників його творчості, поєднання біографічного та міфологічного елементів сприймалося природно й органічно, що з особливою повнотою розкрито у вірші «Чорнотроп».

У творчості В. Мисика одним із провідних мотивів є мотив дороги. Особливості його маркування в поетичному світі поета полягають у міфологічно-фольклорному розумінні людського життя як шляху, по якому треба пройти, зберігши все, що дали тобі і твої рідні, і вищі сили, і твої власні надії та сподівання. У межах однієї долі — це стежка, путівець, у межах роду (народу) — це дорога, шлях, що втілює ідею вічності за допомогою таких елементів, як невербальне (підтекст) — вербальне (опис) — візуальне (підсумковий образ).

У соціокультурному вимірі — це «битий шлях», «чумацький шлях», у міфологічному — це творення міфу на основі власної біографії («Чорнотроп»). Для Мисика важлива не тільки безпосередньо стежка (дорога, шлях), для нього не менш важливе й те, що око всотує, долаючи час і простір, тобто узбіччя. Дорога направляє тих, що плакають в собі духовну велич, життєву стійкість, витривалість, безсмертя і вічність буття.

Мотив дороги втілюється за допомогою різних композиційних засобів. Це може бути розгорнутий опис, мотив-фрагмент, накопичення мотивів-фрагментів, що посилює динамічність зображення, мотив-алюзія, мотив-сюжет, його поступове розгортання та поглиблення, поєднання експліцитних та імпліцитних засобів вираження.

Просторові уявлення у фольклорі пов'язані також з релігійно-моральними. У творчості В. Мисика саме селянська ментальність формує його глибоко національну сутність.

Перспективи подальших досліджень полягають в аналізі візуальних складників архетипних поетичних образів як чинника формування поетичної картини світу автора. Особливої уваги потребують питання місця і ролі міфологічних мотивів та образів у казках В. Мисика, а також дослідження того, як проявляється у філософській ліриці поета українська фольклорна традиція, зокрема в результаті культивування поетом жанру віршованої казки.

Список посилань

- Акішина, М. (2015). Мотив як провідне поняття у дослідженні англомовного поетичного дискурсу XXI століття. *Вісник Херсонського державного університету. Сер.: Лінгвістика*, 24, 88–91.
- Базилевський, В. (2021). Математика поезії. ...*І цілий всесвіт допоміг нести*, 233–244. Майдан.
- Белехова, Л. І. (2001). Архетипи в образній картині світу Лесі Українки та Емілі Дікінсон. *Мова і культура. Матеріали міжнародної конференції*. Таврія.
- Качуровський, І. (2021). Загадки Василя Мисика. В ...*І цілий всесвіт допоміг нести*, 84–88. Майдан.
- Кушнірова, Т. В. (2004). Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія. *Вісник Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка*, 1 (34), 3–11.
- Мисик, В. (1970). *Лан. Вибране*. Дніпро.
- Переяслов, В. О. (2014). Природа в естетико-філософських ландшафтах В. О. Мисика. *Наукові записки ХНПУ ім. Г. С. Сковороди*, 3 (79), Ч. 1, 116–128.
- Потебня, О. О. (1996). Думка й мова. *Слово. Знак. Дискурс: Антологія світової літературно-критичної думки XX ст.*, 2–39. Літопис.
- Соловей, Е. (1998). *Українська філософська лірика: навчальний посібник із спецкурсу*. Юніверс.

Тимченко, А. (2010). Структура мотиву: до питання теоретичного осмислення. *Літературознавчі обрії. Праці молодих учених*, 17, 5–8.

References

- Akishyna, M. (2015). Motif as a leading concept in the study of English-language poetic discourse of the XXI century. *Visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Ser.: Lihnivistyka*, 24, 88–91. [In Ukrainian].
- Bazylevskyi, V. (2021). The mathematics of poetry. ...*I tsilyi vsesvit dopomih nesty*, 233–244. Maidan. [In Ukrainian].
- Belekhova, L. I. (2001). Archetypes in the figurative picture of the world of Lesya Ukrainka and Emily Dickinson. *Mova i kultura. Materials of the international conference*. Tavria. [In Ukrainian].
- Kachurovskiy, I. (2021). Riddles of Vasyl Mysyk. ...*I tsilyi vsesvit dopomih nesty*, 84–88. Maidan. [In Ukrainian].
- Kushnirova, T. V. (2004). Motif as a literary category: features and typology *Visnyk Poltavskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni V. H. Korolenka*, 1 (34), 3–11. [In Ukrainian].
- Mysyk, V. (1970). *Lan. Selected works*. Dnipro. [In Ukrainian].
- Pereiaslov, V. O. (2014). Nature in the aesthetic and philosophical landscapes of V. Mysyk. *Naukovi zapysky KhNPU im. H. S. Skovorody*, 3 (79), Part 1, 116–128. [In Ukrainian].
- Potebnia, O. O. (1996). Thought and language. *Slovo. Znak. Dyskurs: Antolohiia svitovoi literaturno-krytychnoi dumky XX st.*, 2–39. Litopys. [In Ukrainian].
- Solovei, E. (1998). *Ukrainian philosophical lyrics: a textbook for a special course*. Yunivers. [In Ukrainian].
- Тимченко, А. (2010). The structure of the motif: to the question of theoretical understanding. *Literaturoznavchi obrii. Pratsi molodykh uchenykh*, 17, 5–8. [In Ukrainian].

Соловійова Ю. О., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фотомистецтва та операторської майстерності, Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

Soloviova Yu., Candidate of Pedagogical Sciences, assistant professor of the Department of Photography Art and Cameraman Skills, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine

Надійшла до редколегії 20.03.2023